

Neuropsychiatrische klachten bij ziekte van Parkinson

Inhoudsopgave

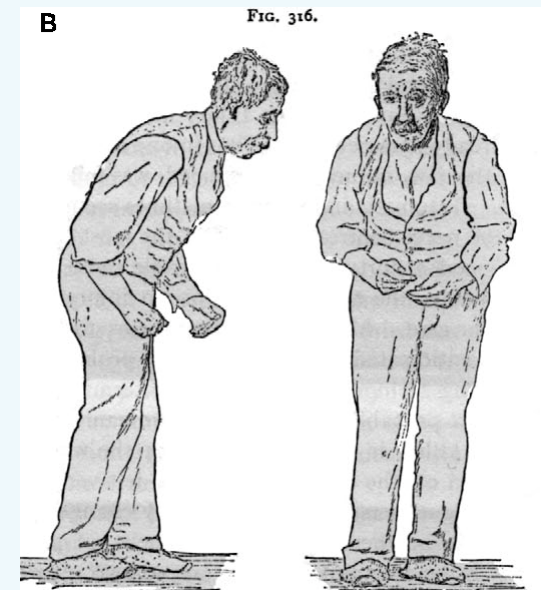
1. Overzicht van klachten bij ziekte van Parkinson
2. Apathie
3. Stemmingsstoornissen en angst
4. Geheugenproblemen
5. Hallucinaties
6. Vragen

Ziekte van Parkinson

- James Parkinson (1755-1824)
- 1817: An essay on the shaking palsy

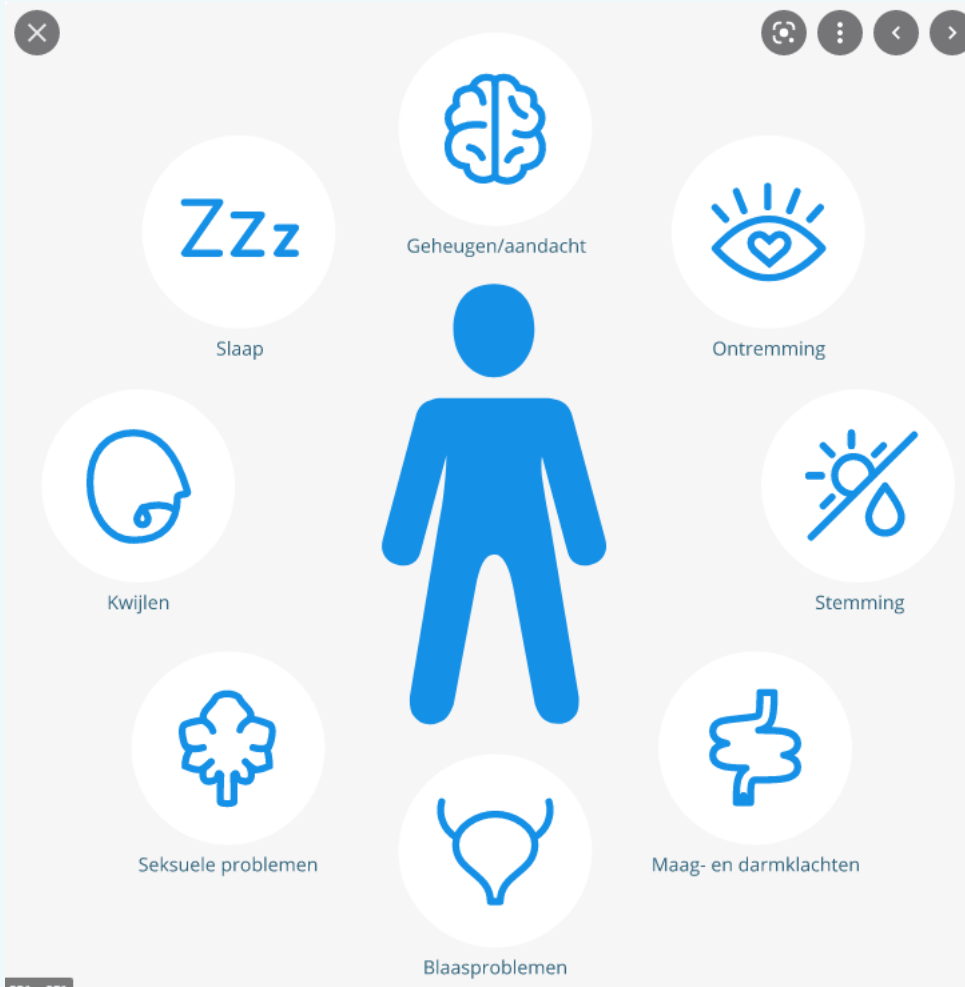
SHAKING PALSY. (*Paralysis Agitans.*)

Involuntary tremulous motion, with lessened muscular power, in parts not in action and even when supported; with a propensity to bend the trunk forward, and to pass from a walking to a running pace: the senses and intellects being uninjured.

Paralysis Agitans. (After St. Leger.)

Ziekte van Parkinson

Apathie

- Apatheia = gelatenheid/gevoelloosheid
- Gebrek aan motivatie, emotie of enthousiasme
- Soms met somberheid, soms lijkt het op somberheid
- Soms met geheugenklachten, soms lijkt het op geheugenklachten
- Geen interesse om dingen te ondernemen die vroeger wel leuk waren

Apathie

- **Probleem:**
  - Minder motivatie om medicatieschema te volgen
  - Minder motivatie om hulp te zoeken
  - Minder beweging
  - Frustratie partner (meer dan patient)

Apathie – oplossing?

- Geen medicatie voor
- Mogelijk (klein) effect van rivastigmine
- Algemene tips:
  - Naasten kunnen patiënt motiveren, als je iets gaat doen, is het vaak leuk
  - Stel kleine doelen
  - Bouw routine op en plan vooruit, niet meer onderhandelen
  - Voor de partner: het is een symptoom van de ziekte!
  - Patiëntenvereniging/ondersteuning

Vragen over apathie?

- Volgende onderdeel: stemmingsstoornissen en angst

Stemmingsstoornissen

- Depressie
- Komt heel veel voor, ~50% van patiënten gedurende de ziekte
- Samen met angst de grootste invloed op kwaliteit van leven → meer dan motorische symptomen
- Biochemie in de hersenen
  - Depressie: **serotonine**, dopamine en norepinefrine
  - Parkinson: **dopamine**, serotonine en norepinefrine
- Daarnaast ook verdriet/rouw om chronische ziekte, sociaal isolement, stress

Depressie

- Belangrijkste is signaleren en erover praten
  - Somberheid
  - Minder initiatief
  - Minder aandacht voor hygiëne, medicatie, zelfzorg
  - Gevoel van waardeloosheid
  - Vermoeidheid/ minder energie
  - Veranderingen in eetpatroon
  - Veranderingen in slaappatroon
  - Gedachten aan dood/suicide

Depressie

- Behandelen
- Medicatie
  - Soms OFF fenomeen → aanpassen levodopa
  - Soms door motor fluctuaties → aanpassen levodopa
  - Antidepressiva
- Psychotherapie → gespecialiseerde psychiater
- Vergeet lichamelijke beweging niet!

Angst

- Komt ook veel voor: ongeveer 40%
- Gaat verder dan zorgen over de toekomst
- Gegeneraliseerde of sociale angststoornis
- Veel overlap met depressie in oorzaak en behandeling

- Andere behandeling: oxazepam

Vragen over stemmingsstoornissen?

- Volgende onderdeel: geheugenproblemen

Geheugenproblemen

- Lichte stoornissen komen veel voor
  - Minder overzicht, moeite met plannen
  - Traagheid in het denken
  - Moeite om de aandacht te verdelen en om te onthouden
- Meestal geen/weinig invloed op het dagelijks leven
- Bij een deel blijft het hierbij, een ander deel ontwikkelt een Parkinson dementie

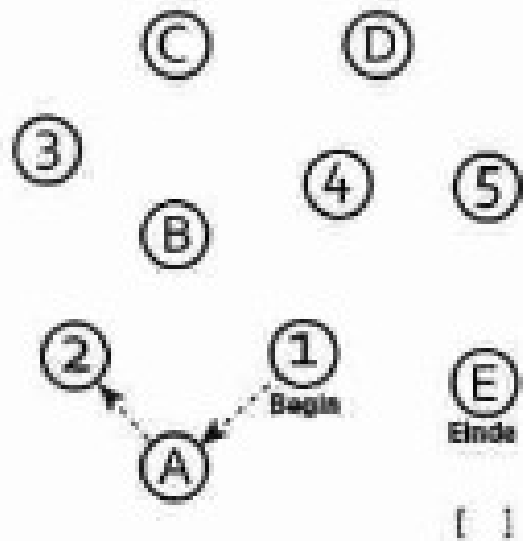

Parkinson dementie

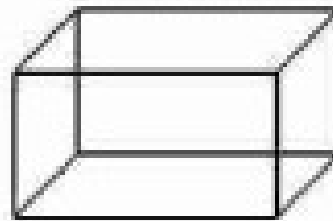
- Stoornissen in 2 cognitieve domeinen
- Invloed op dagelijks leven
- Ongeveer 50-70% van patiënten: meer op hogere leeftijd
- Partner/familie/andere naaste is heel belangrijk!
- MOCA

VISUOSPATIEEL/EXECUTIEF

Kopieer de rechthoek

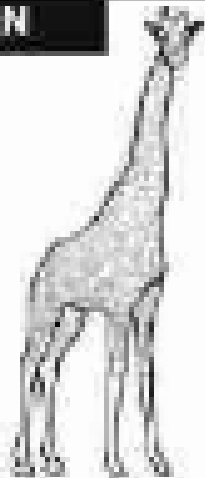

GEHEUGEN

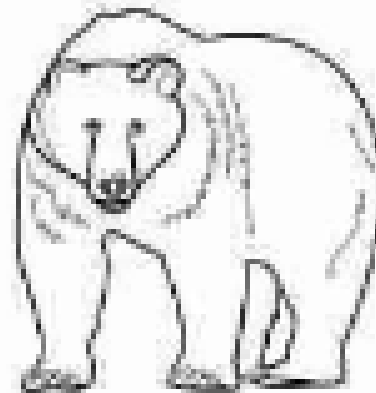
Lees de woorden voor, proef-
persoon moet ze nazeggen. Neem tweemaal af. Laat ze na
5 minuten opnieuw opnoemen.

	AUTO	BANAN	WOOL	BUREAU	GROEN
1e afname					
2e afname					

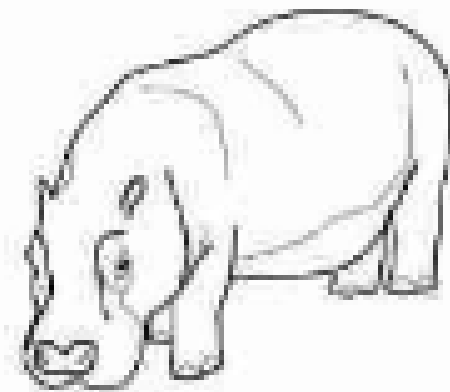
BENOEMEN

[ ]

[ ]

[ ]

Geheugenproblemen

- Andere oorzaken uitsluiten:
  - Depressie en/of angst
  - Slaapproblemen
  - Bijwerking medicatie

Behandeling

- Rivastigmine pleister of capsules
- Uitleg: ook aan partner
- Begeleiding DOC-team

- Vooral teken van progressie van ziekte
- Soms juist ook afbouwen van levodopa en andere medicatie

Vragen over geheugenproblemen?

- Volgende onderdeel: hallucinaties

Hallucinaties

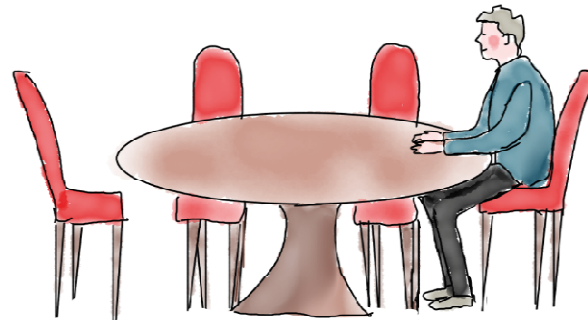
- 20-70% van patiënten: hogere leeftijd en langere ziekteduur
- Soms tijdelijk, soms blijvend
- Vaak visueel
- Gaat vaak samen met geheugenproblemen
- Begint vaak met illusies

Hallucinaties

- Veelvoorkomende hallucinaties:
  - Gevoel dat er iemand is
  - Schimmen: vooral in schemer en in de ooghoek
  - Zien van personen of dieren

HERE IS WHAT A VH IN PARKINSON'S DISEASE MAY LOOK LIKE

WITHOUT VH

WITH VH

Wanen

- 8% van patiënten
- Jaloezie of achtervolging
- Gevoel dat iemand het op je gemunt heeft
- Gevoel dat je bedrogen wordt

- Vaak samen met verwardheid en geheugenproblemen

Oorzaak hallucinaties en wanen

- Delier → bv door infectie
- Bijwerking medicatie
- Dementie

Behandeling

- Afhankelijk van hoeveel last en wel/geen inzicht
- Soms is uitleg genoeg
- Voldoende licht en geen spullen op de grond
- Afbouwen/controleren medicatie

- Medicatie
  - Quetiapine
  - Clozapine
- Dan wel ook bloedcontroles!

Vragen?